

---

“Una reserva de la biosfera és, bàsicament, un espai d’aprenentatge on es fa recerca i s’implementen els ODS’s”



Recollint un dels mandats del full de ruta del Govern per a la legislatura actual, l’Horitzó-23, i per contribuir al desplegament de l’Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible, a final del 2020 es crea l’equip tècnic que ha de contribuir a elaborar la candidatura d’Andorra per esdevenir Reserva de la Biosfera, i que conformen dos investigadors d’Andorra Recerca + Innovació, Marc Font (MF) i Ian Serra (IS). Des d’aleshores, els dos investigadors han assumit la coordinació tècnica d’aquest projecte de país. Font, a més, ja va participar de la mateixa manera durant l’exitosa candidatura d’Ordino.

---

**Quina diferència hi ha entre les candidatures d’Ordino i d’Andorra?**

**MF.** La principal és l’àmbit territorial, però l’objectiu de les dues candidatures és el mateix: contribuir a conservar la biodiversitat i els recursos naturals, promoure el desenvolupament sostenible a nivell social i econòmic, i donar suport a la recerca i a la educació per a la sostenibilitat, tot motivant la participació i inclusió de tots els estrats socials.

**Per a un nouvingut a la matèria, què suposa esdevenir Reserva de la Biosfera?**

**IS.** Una reserva ha de servir per entendre com interaccionen les persones amb el medi ambient per tal de fer front als reptes de futur que seran conseqüència del canvi climàtic i la globalització, com la pèrdua de biodiversitat, els moviments demogràfics o l’expansió d’espècies exòtiques i invasores.

---

**Quins són els punts forts de la candidatura?**

**IS.** Andorra, a diferència d’altres països, té un desplegament jurídic molt gran en pro de la gestió dels recursos naturals: tenim una llei de caça, de canvi climàtic, de transició energètica, d’economia circular... estem molt ben calçats. I més encara si tenim en compte que Andorra va refermar el seu compromís amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i l’Agenda 2030. Són consideracions que es complementen molt bé amb la iniciativa de la candidatura. Ara cal assolir el consens i el compromís polític, social i econòmic així com una alineament de les institucions, per garantir la seva viabilitat i operativa.

**Si hi ha aprovades les lleis que ho han de desenvolupar, quin és el valor afegit que aporta la candidatura?**

**IS.** Que potencia la participació, tant ciutadana com empresarial, perquè tots tindran representació a l’òrgan rector de la candidatura. D’alguna manera es posa al mateix nivell la classe dirigent i la ciutadania. Perquè quan es despleguin les taules de treball, el seu vot tindrà el mateix valor.



## Heu participat a set reunions informatives, una per parròquia, quina resposta ciutadana heu percebut?

MF. A través tant de les reunions com de l'enquesta hem observat que hi ha una manca de coneixement generalitzada d'allò que és una reserva, i que molt sovint es confon amb d'altres figures de conservació més restrictives, que persegueixen estrictament la protecció, com per exemple els espais naturals protegits.

IS. El mateix nom pot dur a confusió, perquè quan llegeixes reserva de la biosfera pots pensar que es tracta de 'protecció'. És molt probable que al llarg del 2023 la UNESCO canviï la denominació, perquè al -

- principi es buscava la protecció d'espais naturals l'alt valor, però actualment el concepte s'ha ampliat per incloure també els preceptes de la gestió sostenible dels recursos naturals i de les comunitats locals. Actualment una reserva és, bàsicament, un espai d'excel·lència on es fa recerca i s'implementen els ODS.

## Algunes d'aquestes sessions no han comptat amb l'assistència esperada.

MF. El fet de tenir una idea preconcebuda sobre què és una reserva ha restat participació.

Alguns, quan senten 'reserva de la biosfera', el comentari que fan és: com hem de ser reserva si estem construint a tort i a dret?

## I aquest argument es contraresta...

MF. Si ens fixem en la pròpia definició del Programa "Man and Biosphere" de la UNESCO, les reserves han de tenir tres tipus de zones: la nucli, que únicament pot ser un espai natural protegit, la zona tampó, on les activitats han de ser compatibles amb el manteniment del medi ambient: turisme de muntanya, esport, ramaderia, gestió forestal, caça... i, com que les persones tenen tanta importància dins la reserva, també hi ha la zona de transició, que es destina al desenvolupament econòmic i social. No obstant, s'ha de mirar de fer de manera ordenada, per via d'eines que en regulin la seva intensitat com per exemple els Plans d'Ordenació i d'Urbanisme Parroquial (POUP) si ens referim a l'urbanisme.

## Tornem a l'argument "no podem ser reserva perquè no pensem de construir"?

MF. Justament les Reserves preveuen un espai on el desenvolupament econòmic sigui més intens, doncs les persones també formem part de la biosfera i tenim unes necessitats bàsiques a cobrir. Ara bé, la UNESCO anima a que aquest desenvolupament sigui el més sostenible possible.

Cap país del món es pot permetre aturar el desenvolupament urbanístic, el consum energètic, o desvincular-se del seu teixit econòmic. Passa a Suïssa, passa a Menorca... La qüestió és fer-ho procurant minimitzant els impactes de les activitats. La veritat és que a la pràctica no és gens fàcil, i menys en un món tant globalitzat, però les reserves han de fomentar la recerca d'aquestes solucions.

En aquest sentit, un bon exemple el trobem a Ordino, declarat reserva de biosfera l'any 2020, on s'ha sabut aprofitar la missió de la figura per prendre consciència del creixement territorial. Aquí és on intervé la ciència i la tècnica. Des que és Reserva, Ordino ha encomanat un estudi per conèixer la capacitat de càrrega de la parròquia, en base, per exemple, als recursos hídrics disponibles.

Aquesta és l'essència de la reserva de la biosfera: facilitar la convivència entre les persones i els recursos naturals per no comprometre la qualitat del futur de les properes generacions. Un equilibri racional, i això en part és responsabilitat de cadascuna de les persones que conviuen i/o visiten la reserva.



---

## **Esteu satisfets de la resposta ciutadana durant el procés de participació?**

**IS.** En aquests dos anys, la primera conclusió és que la gent té altres problemes més importants, com la gestió de l'habitatge, de la covid... la reserva no és dins les seves prioritats. De les persones que se senten concernides per la candidatura hi ha un bon gruix que els confon els termes de la mateixa. També, d'entre els que mostren interès, n'hi ha que un cop s'han informat, passen a donar suport al projecte. I finalment, hi ha un percentatge petit de gent, que considera que la figura no servirà per a res.

## **I de la part més institucional?**

**IS.** Pràcticament totes les entitats i institucions amb les que ens hem reunit entenen i comparteixen la candidatura: estacions d'esquí, Associacions naturalistes, centres de recerca, o l'hoteleria entre d'altres. Hi ha un consens generalitzat en reforçar l'equilibri entre el creixement i la conservació, i buscar solucions als reptes que afrontarem fruit del canvi climàtic .

## **Un cop s'atorga el segell quin seguiment en fa la UNESCO?**

**IS.** Hi ha un pla de gestió, fruit del consens de tots els actors implicats. Les accions del pla es sotmetran a discussió i votació en el si de l'òrgan rector, representat pel Govern, els Comuns, el Consell, i també la ciutadania i entitats econòmiques. Arribat als 10 anys, la UNESCO requereix un examen de seguiment i avaluació per veure quins objectius s'han complert. Els resultats d'aquest condiciona la renovació del segell pels propers 10 anys.

## **Destaqueu algun bon record que us emporteu del procés de la candidatura?**

**MF.** En són forces però per destacar-ne un, diria el procés participatiu del logotip. En aquest sentit, el logotip de la candidatura va sorgir d'un concurs voluntari prop de totes les escoles del país. Vam explicar què és una reserva, i quin rol hi desenvolupa el jovent, i a partir d'aquí, a les aules de ciències naturals, socials i arts plàstiques van treballar el concepte de logotip, de biosfera i de sostenibilitat. Vam tenir 102 propostes diferents, tota una demostració de creativitat alhora d'il·lustrar un concepte tan ampli. Aquests tipus de processos són i fan una reserva de biosfera.